

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda yer alan soruların Adalet Bakanı Bekir BOZDAĞ tarafından yanıtlanması için gereğini saygılarımla arz ederim.

Ünal DEMİRTAŞ

Zonguldak Milletvekili

14 Ekim 2023 tarihinden Türkiye Taşkömürü Kurumu'nun Amasra Müessesesi'nde maden faciası yaşanmış ve bu facia sonucunda 42 madencimiz hayatını kaybetmiştir.

Olayla ilgili olarak, 31.10.2022 tarihinde, 3 maden mühendisi, 1 jeoloji mühendisi, 1 jeofizik mühendisi, 1 elektrik mühendisi ve 1 makine mühendisinden oluşan 7 kişilik bilirkişi heyeti tarafından inceleme yapılmış ve bir "Bilirkişi Ön Raporu" hazırlanmıştır.

Bu raporda yer alan; "Kaza ve Kusur Durumu Çizelgesi"ne göre; Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürü Kazım Eroğlu "Havalandırma, Metan Drenajı ve Teknik Personel Sayısındaki Eksiklik" olmak üzere 3 maddeden, Müesseselerden Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı Ercan Gebeş ise "Havalandırma ve Metan Drenajı" olma üzere 2 maddeden kusurlu bulunmuştur.

TTK Genel Müdürü Kazım Eroğlu ile Müesseselerden Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı Ercan Gebeş'in kusur durumları ile ilgili olarak Bilirkişi Ön Raporu'ndaki açıklamada; "TTK Genel Müdürü, kazanın temel sebebi olarak tespit edilen havalandırma konusunda gerekli yatırımların yapılmamış olması, yüksek miktarda gaz içeren kömür damarlarında metan içeriğinin azaltılması ve ocağın emniyetli hale gelmesi için gerekli metan drenajı ile ilgili yatırım ve araştırma faaliyetlerinde bulunmamış olmak, yeraltı maden işletmesinde, vardiya mühendisi sayısının yetersiz olması ve madende kontrol işlerinde yetersiz olunarak kazaya sebebiyet verdiği için kazada kusurlu bulunduğu,

ATİM ve diğer Müesseselerden sorumlu TTK Genel Müdür Yardımcısı, havalandırma, yatırım ve araştırma geliştirme faaliyetlerinin yerine getirilmesi için gerekli sorumluluğunu yerine getirmediği ve yine kömür damarlarının gaz içeriklerinin azaltılması için gerekli metan drenajı ile ilgili proje ve araştırma çalışmalarının yerine getirilmesinde başarılı olmadığı için kaza olayında kusurlu olduğu" ifade edilmiştir.

Bilirkişi Ön Raporu'nda, "Kaza ve Kusur Durum Çizelgesinde" kazanın meydana gelmesinde rol oynayan, "Kömür tozu Mücadelesi" maddesinden sorumlu bulunan, I.Ocak Mühendisi Hakan Mengeş, "Havalandırma ve Kömür Tozu Mücadelesi" olmak üzere 2 maddeden sorumlu bulunan 2.Ocak Mühendisi Levent Aydın, yine "Havalandırma ve Kömür Tozu Mücadelesi" olmak üzere 2 maddeden sorumlu bulunan Emniyet Mühendisi Şahan Kahraman tutuklanmış, ancak Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürü Kazım Eroğlu "Havalandırma, Metan Drenajı ve Teknik Personel Sayısındaki Eksiklik" olmak üzere 3 maddeden, Müesseselerden Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı Ercan Gebeş ise "Havalandırma ve Metan Drenajı" olma

üzere 2 maddeden kusurlu bulunmasına rağmen, bu kişiler hakkında hiçbir işlem yapılmamıştır.

Hatta Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'ndan soruşturma izni dahi istenmemiştir. Bu durum da, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'nın yanıtlaması istemi ile verdiğim 04.11.2022 tarih, 7/74110 Esas Numaralı soru önerge, 15.12.2022 tarihinde verilen " Amasra Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından bahsi geçen kişiler hakkında herhangi bir soruşturma izni talep edilmemiştir" şeklindeki cevap ile açığa çıkmıştır.

14 Ekim 2022 tarihinde meydana gelen olayla ilgili olarak 13 Ocak 2023 tarihinde, Amasra Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından, Bartın Cumhuriyet Başsavcılığına bir fezleke sunulmuş, Bartın Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından da 19 Ocak 2023 tarihinde iddianame hazırlanmıştır. Bartın Cumhuriyet Başsavcılığı iddianamesi ve Amasra Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından düzenlenen fezleke incelendiğinde, 31.10.2022 tarihli Bilirkişi Ön Raporu'nun tamamının iddianame ve fezlekeye alındığı, iddianame ve fezlekenin ana omurgasını Bilirkişi Ön Raporu'nun oluşturduğu görülmektedir. İddianame ve fezleke, Bilirkişi Ön Raporu'na göre kazanın meydana gelmesinde, "Havalandırma, Metan Drenajı ve Teknik Personel Sayısındaki Eksiklik" olmak üzere 3 maddeden kusurlu bulunan TTK Genel Müdürü Kazım Eroğlu ile "Havalandırma ve Metan Drenajı" olmak üzere, 2 maddeden kusurlu bulunan Müesseselerden Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı Ercan Gebeş yer almamaktadır. Türkiye Taşkömürü Kurumu'nda en üst düzeyde olan bu iki yönetici hakkında idari yönden bir soruşturma izni talep edilmediği gibi herhangi bir şekilde bu iki kişinin ifadesi alınmamış, usul gereği ek bir rapor alınması gerektiği halde, yangından mal kaçırır gibi hazırlanan iddianame ve fezleke, bu iki isimle ilgili hiçbir değerlendirme yapılmamış, kusurları açık bir şekilde Bilirkişi Ön Raporu ile tespit edilen bu iki yönetici yargı sürecinin dışında bırakılmıştır.

Oysa, Anayasa Mahkemesi; 2014/18224 başvuru numaralı dosya ile ilgili, 09.05.2018 tarihinde verdiği, 12.09.2018 tarih ve 30449 Resmi Gazete'de yayımlanan kararında; 7 Ocak 2013 tarihinde, Türkiye Taşkömürü Kurumu, Kozlu Müessesinde meydana gelen ve 8 kişinin hayatını kaybettiği maden kazası ile ilgili etkili ceza soruşturması yapılmaması nedeniyle yaşam hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

Anayasa Mahkemesi'nin ilgili kararında; *"Öngörülebilir bir riskin bulunduğu ve bu riskin bertaraf edilmesi için alınması gereken birtakım önlemler olduğu anılan durumda, etkili yargısal sistem kurma yükümlülüğü bakımından somut başvuruda mutlaka etkili bir ceza soruşturması yürütülmesi gerekliliği bulunmadığı söylenemez.*

Kasten veya kötü muamele sonucu meydana gelen ölüm olaylarında Anayasa'nın 17. maddesi gereğince devletin sorumluların tespitini ve cezalandırılmalarını sağlayabilecek nitelikte bir cezai soruşturma yürütme yükümlülüğü bulunmaktadır.

Yaşam hakkı kapsamında devletin sahip olduğu etkili soruşturma yükümlülüğü, sorumluların belirlenmesini ve gerekiyorsa cezalandırılmasını sağlayabilecek bir ceza soruşturması yürütülmesini gerektirmektedir. Kamu makamlarının bilirkişi raporları ile tespit edilen kusurlu davranışlarının bulunduğu somut olayda, tespit edilen kusur ile

gerçekleşen netice arasında ceza hukuku anlamında bir illiyet bağı bulunup bulunmadığının ilgili idare kurullarınca karara bağlanarak adli sürecin sona erdirilmesi etkili soruşturma ilkeleriyle bağdaşmamaktadır” değerlendirmesinde bulunulmuş, etkili ceza soruşturması yapmaması nedeniyle Anayasa’nın 17’inci maddesindeki “Yaşam Hakkının” ihlal edildiğini tespit etmiş ve yeniden yargılama kararı vermiştir.

Bunun yanında Amasra Cumhuriyet Başsavcılığınca alınan bilirkişi ön raporuna göre bilirkişilerce; “...Kazanın nedenleri, nasıl meydana geldiği, etkisi vb. gibi konuların daha sağlıklı ortaya konulabilmesi için uygun bir zamanda ocak içinde çok kapsamlı çalışmaların yapılması gerektiği...” ifade edilmesine rağmen, savcılık tarafından belirlenen bilirkişi heyetince –TTK yönetimi tarafından ocaktaki yangının devam etmesi gerekçe gösterilerek bilirkişi heyetinin ocak içine sokulmaması sonucu- ocak içine girerek keşif ve görgüye dayalı ek rapor hazırlanmamışken, Bartın Cumhuriyet Başsavcılığınca eksik incelemeyle ön rapor dayanak kabul edilerek iddianame, hazırlanmıştır. Oysa, ceza soruşturması yapılmasının temel amacı, maddi gerçeğin tereddüte yer bırakmayacak şekilde ortaya çıkarılmasıdır.

Amasra Maden Ocağında meydana gelen kazada Bilirkişi Ön Raporu ile açıkça kusurlu bulunan, 2013 yılında Kozlu’da meydana gelen ve 8 işçinin yaşamını yitirdiği grizu faciası nedeniyle 4 yıl hapis cezası alan, cezası daha sonra para cezasına çevrilen, iş kazaları yönünden sicil bozuk olan TTK Genel Müdürü Kazım Eroğlu, halen kurumu yönetmektedir.

Bilirkişi Ön Raporu’nda alanında uzman kişilerce kazanın tüm yönleriyle ortaya konulabilmesi için maden ocağı içinde kapsamlı bir çalışma yürütülmesi gerektiğine vurgu yapmasına rağmen Bartın Cumhuriyet Başsavcılığı ile Amasra Başsavcılığı tarafından, ocakta keşif ve inceleme yapılmadan, fezleke ve iddianamenin bir “oldu bitti” ye getirilmeye çalışması kabul edilebilir değildir. Patlamanın olduğu ocakta keşif yapılmaması, Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürü Kazım Eroğlu ile Müesseselerden Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı Ercan Gebeş’in lehine bir durum olup, bu yöneticilerin yargı eliyle korunmaya çalışıldığı şüphesini kuvvetlendirmektedir.

Oysa Amasra’da meydana gelen bu elim kazadan sonra Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 19.10.2022 tarihinde partisinin grup toplantısında; “Kaza raporlarının ortaya çıkmasının ardından, ihmali olan kim varsa gözünün yaşına bakmayacağız. Can söz konusu olduğunda affımız söz konusu olamaz. Hayatını kaybeden her madencimizin acısını yüreğimizde hissediyoruz. Kadere inanan insanlarız. Elbette tespit edilince suçlunun yakasına yapışacağız” şeklinde konuşmuştur.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez, 18.10.2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde yaptığı konuşmada; “Yeraltı çalışma alanlarında 24 saat boyunca izlenmekte, bilgiler de kayıt altına alınmaktadır. Karakutumuz var, her tür telsiz ve telefon görüşmesi kayıt altında. En ufak bir ihmal varsa gereği yapılacak” demiştir.

Adalet Bakanı olarak siz de 16 Ekim 2022 tarihinde; “Herhangi bir ihmal, kusur veya başka sebep varsa tespit edilecek ve ilgililer hakkında hukuki işlem yapılacaktır. Kimsenin endişesi ve tereddütü olmasın” şeklinde açıklama yaptınız.

Ancak bugün geline nokta, Amasra'daki facianın açığa çıkarılmasından daha çok, idari ve hukuki olarak Türkiye Taşkömürü Kurumu'nun Bilirkişi Ön Raporu ile kusurlu bulunan yöneticilerinin korunup kollandığı bir süreç yürütülmektedir.

Bu çerçevede;

1)Amasra Cumhuriyet Başsavcılığınca alınan bilirkişi ön raporuna göre bilirkişilerce;“...Kazanın nedenleri, nasıl meydana geldiği, etkisi vb. gibi konuların daha sağlıklı ortaya konulabilmesi için uygun bir zamanda ocak içinde çok kapsamlı çalışmaların yapılması gerektiği...” ifade edilmesine rağmen, savcılık tarafından belirlenen bilirkişi heyetince –TTK yönetimi tarafından ocaktaki yangının devam etmesi gerekçe gösterilerek bilirkişi heyetinin ocak içine sokulmaması sonucu- ocak içine girerek keşif ve görgüye dayalı ek rapor hazırlanmamışken, Bartın Cumhuriyet Başsavcılığınca eksik incelemeyle ön rapor dayanak kabul edilerek iddianame hazırlanması hukuka uygun mudur?

2)31.10.2022 tarihli “Bilirkişi Ön Raporu” na göre; Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürü Kazım Eroğlu, kazanın meydana gelmesindeki sebeplerden "Havalandırma, Metan Drenajı ve Teknik Personel Sayısındaki Eksiklik" olmak üzere 3 maddeden kusurlu bulunmuşken, hakkında herhangi bir soruşturma başlatmak için Amasra Cumhuriyet Başsavcılığı ve Bartın Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından Enerji Bakanlığından soruşturma izni talep edilmemesi, hukuka uygun mudur? Bartın Cumhuriyet Başsavcılığı ve Amasra Cumhuriyet Başsavcılığının bu kişi hakkında soruşturma izni talep etmemesinin sebebi nedir?

3)31.10.2022 tarihli “Bilirkişi Ön Raporu”na göre; Türkiye Taşkömürü Kurumu Müesseselerden Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı Ercan Gebeş, kazanın meydana gelmesinde rol oynayan "Havalandırma ve Metan Drenajı" olma üzere 2 maddeden kusurlu bulunmuşken, hakkında herhangi bir soruşturma başlatılmaması veya soruşturma başlatmak için Bartın Cumhuriyet Başsavcılığı ve Amasra Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından Enerji Bakanlığından soruşturma izni talep edilmemesi hukuka uygun mudur? Bartın Cumhuriyet Başsavcılığı ile Amasra Cumhuriyet Başsavcılığının bu kişi hakkında soruşturma başlatmasının veya soruşturma izni talep etmemesinin sebebi nedir?

4)TTK Genel Müdürü Kazım Eroğlu ile Müesseselerden Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı Ercan Gebeş hakkında Bartın Cumhuriyet Başsavcılığı ve Amasra Cumhuriyet Başsavcılığınca bilirkişi ön raporu yok sayılarak hiçbir işlem yapılmaması, Anayasa'nın 17'inci maddesindeki “yaşam hakkı” ihlaline ilişkin 09.05.2018 tarihli, 30449 sayılı Anayasa Mahkemesi kararına aykırı değil midir? Bartın Cumhuriyet Başsavcılığı ve Amasra Başsavcılığınca yapılan bu işlemler ile Anayasa ihlal edilmemekte midir?

5)TTK Genel Müdürü Kazım Eroğlu ile Müesseselerden Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı Ercan Gebeş hakkında hiçbir işlem yapılmayarak, etkin bir ceza soruşturması yürütülmemesi ile Anayasa'nın açıkça ihlal edilmesi sonucu ilerde mağdurlar tarafından devlet aleyhine açılacak davalardan doğacak tazminatları kim ödeyecektir?

78040

6)Türkiye Taşkömürü Kurumu'nun idari yapısında hiyerarşik olarak en tepede bulunan ve bilirkişi ön raporuna göre kusurlu bulunan Genel Müdür Kazım Eroğlu ile Müesseselerden Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı Ercan Gebeş'in "...gözlerinin yaşına bakılarak ve yakasına yapışılmayarak..." yargı eliyle korunmaya mı çalışılmaktadır?

7)42 Madencimizin yaşamını yitirdiği Amasra faciasında ceza soruşturmasının Ülkemizin imza attığı uluslararası mevzuata, Anayasaya, Türk Ceza Kanununa, Ceza Muhakemeleri kanununa ve ilgili mevzuata uygun bir şekilde "Yaşam hakkı kapsamında devletin sahip olduğu etkili soruşturma yükümlülüğü, sorumluların belirlenmesini ve gerekiyorsa cezalandırılmasını sağlayabilecek bir ceza soruşturması yürütülmesi" için Bakanlığınızca ne gibi işlemler yapılmış ve tedbirler alınmıştır?